

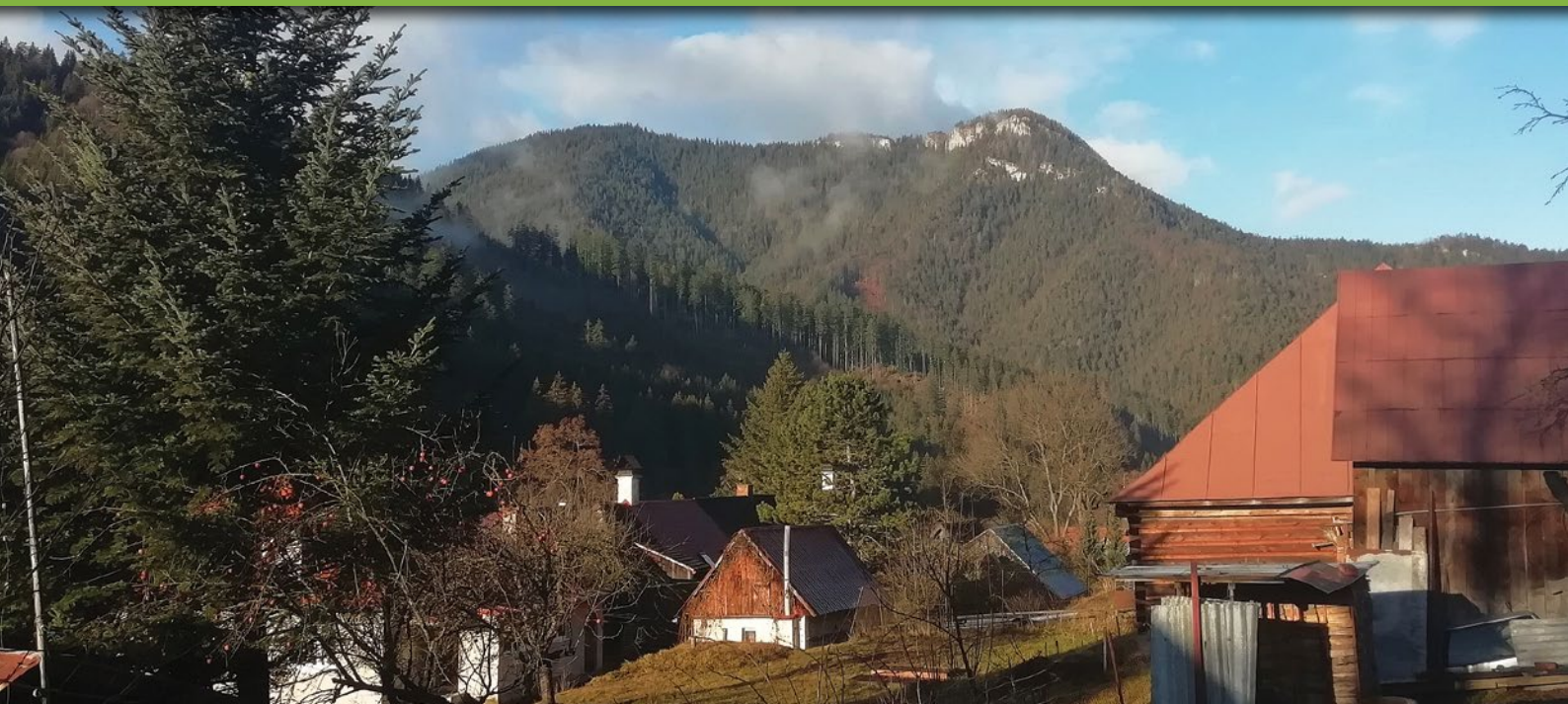

Vydané 6.4.2023

číslo výtlačku
1 / 2023

MALUŽINSKÉ NOVINKY

www.obecmaluzina.sk

V tme nám zažiarilo Svetlo

Človek miluje radosť, miluje šťastie, miluje život! Ibaže k naplneniu pravej radosti, pravého šťastia a nájdania večného života potrebuje rozmýšľať aj o smrti. Skôr, či neskôr zacítiš v živote bolesť zo straty blízkeho, ale tak, ako sa z bolesti rodí láska, tak z kríža prichádza život.

Veľká noc, noc veľkého tajomstva, je tým najväčším vrcholom našej viery. Je to zvesť o víťazstve nad temnotou, je to radosť, že v tme zažiarilo Svetlo. Ježiš hovorí: „Ja som Svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života.“

Keby Vám niekto povedal: „Keď otvoríš tieto dvere a prekročíš ten prah, za nimi nájdeš svet, v ktorom niet utrpenia. Je to svet lásky, pokoja a večného života.“ Nešli by ste tam? Tým pomyselným prahom je smrť a tými dverami je náš prechod do večnosti.

Skúsme sa pozrieť na smrť a utrpenie novými očami. Zájďme v duchu k prestretému stolu, kde si vo Štvrtok Pánovej večere sadá Ježiš s najbližšími k poslednej večeri. Dáva sa apoštolom v Eucharistii a s hlbokou pokorou im umýva nohy. Praje si len jedno: „...aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás.“ A ako nás miloval? Až na smrť. ...až na smrť na kríži.

Zájďme s ním na Olivovú horu a precíťme bolesť i strach z poznania utrpenia, ktoré ma prísť. Vnímajme Jeho hlbokú odovzdanosť do Božej vôle v slovách: „Otče, ak chceš, vezmi odo mňa tento kalich! No nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane!“

Kráčajme po stopách Piatku utrpenia Pána. Kolkokrát sa môžeme vidieť v Pilátovi, ktorý si na znak neviny umýva ruky? Kolkokrát sme účastníkmi davu, ktorý kričí: „Ukrižuj ho!“ Vyďajme sa s Ním krížovou cestou na Golgotu. Precíťme hlbokú lásku a bolesť Márie i vernosť učeníka Jána. Zotrvali by sme s Ním pod krížom aj my? Sme verní tomu, v čo veríme, aj keď sa nám iní možno smejú a považujú nás za staromódnych?

Sledujme plnosť odovzdanosti Ježiša do poslednej chvíle, položme ho do hrobu a čakajme na nedeľné ráno, aby sme spolu so ženami išli k hrobu a ten je prázdny! Zažime prekvapenie i obrovskú radosť Márie Magdalény, keď stretá svojho Učiteľa.

Kto čakal, že po smrti príde vzkriesenie?

Kto čakal, že 'zborený chrám sa na tretí deň naozaj postaví'?

Iba Láska mohla láskou premôcť tmú nelásky. Iba Boh, skrze Ježiša, mohol zlomiť okovy smrti. Iba s Ním a v Ňom sme spasení.

Nádej v zmŕtvychvstanie dáva človeku silu ísť krížovou cestou života a vyniesť si ten svoj kríž na Golgotu. Možno pod ním padneme, možno budeme potrebovať Šimona z Cyrény, aby nám s ním aspoň kúsok pomohol, ale kráčajme vždy so zrakom upretým na nebo. A keď sa nám zdá, že je príliš zamračené, nezabudnime, že za mrakmi je naše milované Slnko.

Prichádza opäť Veľká noc. Jedna z ďalších v našom živote. Skúsme ju prežiť v novej nádeji a s novými očami. Dajme jej hĺbku, ktorá jej patrí. Pre túto chvíľu žijeme tento život a len od nás závisí, aká bude raz naša Veľká noc, noc prechodu do večnosti.

Bohoslužobný program na Veľkú noc 2023*

* zmena vyhradená

Presný čas bohoslužieb bude zverejnený na internetovej stránke farnosti:

https://www.facebook.com/farnosthybe/?ref=aymt_homepage_panel

02.04.2023	Palmová nedeľa	11.00 hod.
06.04.2023	Štvrtok Pánovej večere	18.00 hod.
07.04.2023	Piatok utrpenia Pána *	15.00 hod.
	Krížová cesta	10.00 hod.
08.04.2023	Svätá sobota *	19.30 hod.
09.04.2023	Veľkonočná nedeľa	11.00 hod.
09.04.2023	Čierny Váh	15.00 hod.
10.04.2023	Pondelok vo veľkonočnej oktáve	11.00 hod.

* V Piatok utrpenia Pána je prísny pôst a zdržovanie sa mäsitého pokrmu. Po obradoch bude Sv. Oltárna vyložená do 16.30 hod.

* Vo Svätú sobotu bude Sv. Oltárna vyložená od 16.00 do obradov. Na obnovu krstných sľubov si nezapodnime priniesť sviece.

Prajem Vám, aby ste tieto Veľkonočné sviatky prežili omnoho hlbšie ako predtým, aby ste ich prežili v Božej prítomnosti, po dobre vykonanej svätej spovedi a ľútosti nad svojimi previneniami, aby tak mohol Pán Boh do vašich srdiec vliť radosť a pokoj, pre Vás i pre Vaše rodiny. Matka Božia, Sedembolestná Panna Mária, ktorá trpela so svojim Synom, nech Vás sprevádza svojou materinskou láskou a požehnaním.

Váš duchovný otec

ThDr. PaedDr. PhDr. František Kočibal, PhD.
správca Rím. - kat farnosti Malužina

Fašiangy 2023

„Vážení spoluobčania,
starší, mladší, veselší aj smutnejší.
Ani sme sa nenazdali, fašiangy zas pricupkali.
Aby sme sa zabavili a trošičku potešili.
Vyvetrajme doma skrine,
oblečme si, čo už nenosíme.
Srdečne vás pozývame,
zaspievame aj zahráme.
Kto má nohy, tak v sobotu v maske na úrade,
kto má ruky, prázdne brucho večer basu
pochováme.
Bude scénka aj tombola,
veselých cien máme veľa.
Pochystajte slaninku aj klobásky,
poteší aj euričko do šporkasky.
Nechcem počuť: „mám robotu“,
oddýchnuť si treba!
Čakáme vás v sobotu!“

Takto milo a presvedčivo pozýval Miro Trvalec obyvateľov Malužinej do fašiangového

sprievodu a na večernú zábavu – pochovávanie basy. A tak sa väčšina obyvateľov na tento deň náležite pripravila, ako už po sedem predchádzajúcich rokov; či nachystať masku do sprievodu, či privítať fašiangovníkov s „lampášikom“, koláčikom, slaninkou, či inými podarúnkami a popri tom si zaspievať a trošku sa zvrtnúť s nejakým „fešákom“ pri tanci. Ale ako sa hovorí: „človek mieni, Pán Boh mení“. Silný vietor, poľadovica a do tretice výpadok elektriny spôsobili u kompetentných silnú dilemu: ísť či neísť, zrušiť či nezrušiť. Sprievod sa teda, ako vieme, neuskutočnil. No keďže kapustnica v Rybke (v reštaurácii) bola už navarená, bolo ju treba zjesť. A pri tej fajnkej kapustnici sa rozhodlo, že zábava sa uskutoční, lebo po obede električka už zasa „prúdila“.

A tak Mirko Trvalec naráchlo pripravil ďalší oznam, aby sa ľudia nedali odradiť a prišli na hostinu i na tanec, ale hlavne na tú veselú tombolu a ten smutný pohreb basy Rózy. A ľudia prišli, i domáci, i hostia, i deti neúrekom a bolo veselo. A aby sa nepovedalo, že sprievod nebol, bol. Masky sa predviedli v celej svojej paráde a prešli aspoň po obecnom úrade. Najmladší, najstarší, rodičia s deťmi sa porúčali hneď po pochovaní basy. Ale tí, čo sa nevedeli odtrhnúť od muziky, krepčili ešte jednu hodinu po polnoci. Všetko čo sa nedojedlo, nedopilo a nedopovedalo sa odložilo na budúci rok (:

Ďakujeme v prvom rade našim predkom, že vymysleli fašiangy pred pôstom. Ďakujeme tým, ktorí nás zabávali, Mirovi a celému smútočnému sprievodu. Ďalej tým, ktorí napiekli, navyprázali, Hanke, Evke, Stázke. No a pravdaže tým, čo napálili, naúdili, natlačili (či kúpili?),

nakrájali a pohostili. A veru aj muzikantom ďakujeme, čo muziku púšťali, Žanetke a Cyrovi. Sprvu trochu rozpačito, ale ku koncu aj podľa želenia. S dobrou muzikou sa dajú zahojiť aj zahodiť všetky starosti. Aspoň na čas. Takže, ak Pán Boh dá, stretneme sa o rok zas.

-A.Ch.-

Starostove novinky

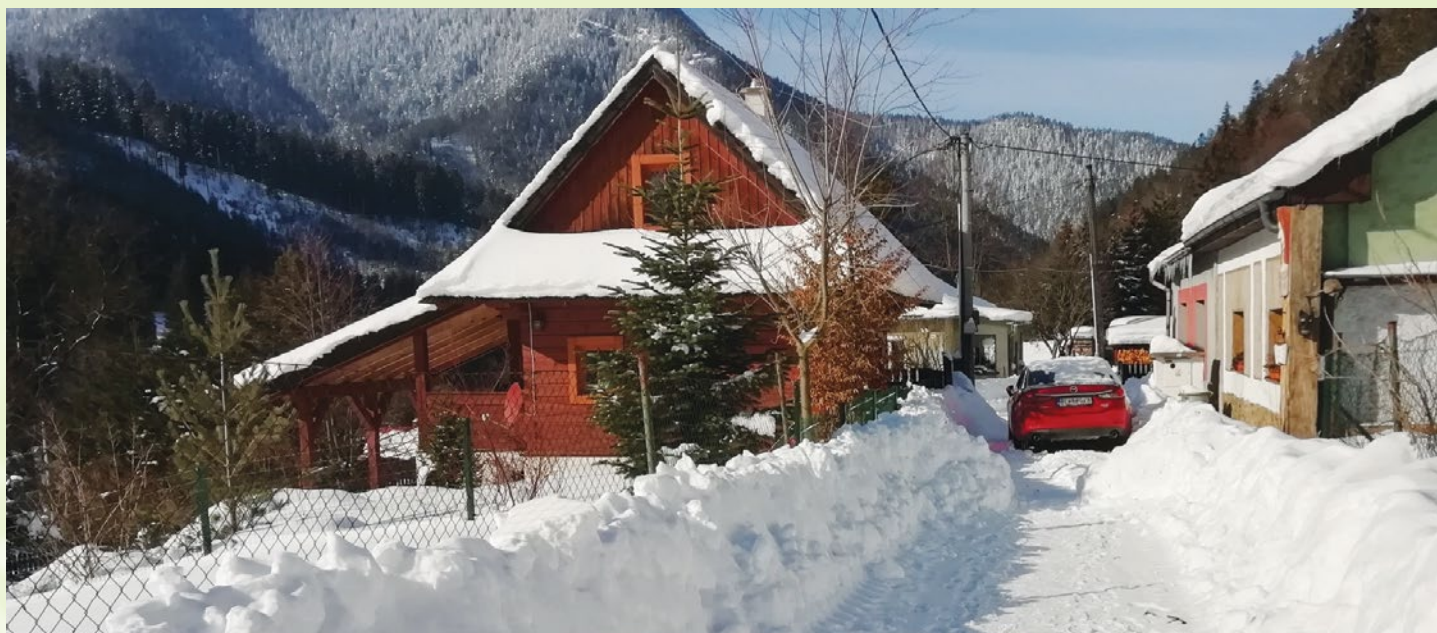
Tohoročná zima nás, dá sa povedať, potešila, pretože bola krátka a pekná. Prvý sneh síce napadol po Mikulášovi, no Vianoce a Silvester sme slávili úplne bez snehu. A ani nám ten sneh nechýbal. No keď začiatok januára

pripomínal začiatok jari, už sa nám to nezdalo. Ale snežiť predsa len začalo. Sneh sa sypal a sypal, zo striech prevísali dlhé cencúle a hoci bolo treba stále odhŕňať a posýpať, mohli sme sa z tej bielej krásy aj tešiť. Netrvala však dlho,

len necelý mesiac. Pred 18. februárom sa sneh začal rýchlo roztápať. Vďaka nezamrznutej zemi však vsiakol do pôdy. Na fašiangy sa zabýšala poľadovica spojená so silným vetrom, ktorý spôsobil 5 hodinový výpadok v dodávke elektriny. Preto sa neuskutočnil ani fašiangový sprievod.

Pred Vianocami nám doviezla fy Agropark z L. Mikuláša ďalšie vybavenie k traktoru – posýpač v hodnote 8230 €. Toto zariadenie nám pomohlo zrýchliť a skvalitniť posýpanie miestnych komunikácií.

Odpadové hospodárstvo.

Poplatok za vývoz ZKO pre tento rok zostal, vďaka zníženiu množstva ZKO a lepšiemu triedeniu odpadov, na úrovni minuloročného poplatku, t.j. 20 € na osobu a rok, aj napriek zvýšeniu ceny za uloženie zmesového odpadu na skládke v L. Hrádku. Za jednu uložení tonu zaplatíme v tomto roku 69 € (odpad v kuka nádobách), čo je o 6 €/t viac ako vlani.

Výruby stromov.

V januári tohto roka sa uskutočnilo konanie vo veci vydania súhlasu na výrub 11 drevín (topol) na pozemku v správe SPF. Stromy rástli v blízkosti elektrického vedenia oproti domu Kriššákovcov. Výrub vykonal S. Kriššák.

Obecný majetok

Po 34 rokoch bude do majetku obec zapísa-

odbor tento pozemok v minulosti chybné zapísal na list vlastníctva obce Nižná Boca.

Spracováva sa geometrický plán (GP) na budovu a oplotený pozemok čerpacej stanice obecného vodovodu, ktorá doteraz nie je v katastri evidovaná. Po zapísaní GP do katastra nehnuteľností budeme žiadať Slovenský pozemkový fond (správca) o prepis pozemku do vlastníctva obce.

	2018	2019	2020	2021	2022
Celkové množstvo komunálneho odpadu (t)	59,19	60,90	70,34	87,15	111,46
Vytriedené zložky odpadu (t)	18,11	21,59	22,82	48,00	78,32
Zmesový komunálny odpad – ZKO (t)	41,08	39,31	47,52	39,15	33,14
Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov (%)	30,50	35,41	32,45	55,08	70,27

Ako je vidieť v tabuľke, v minulom roku sme dosiahli úroveň vytriedenia komunálnych odpadov cez 70%. Pozitívny je trend znižovania odpadu na skládke, čo mňa osobne veľmi teší, pretože od 1.1.2024 nám pribudne povinnosť odpadu (ZKO) pred uložením na skládke pretriediť (navýšenie ceny o cca 40 €/t).

Od februára nám podľa dohodnutého harmonogramu vyvážajú zmesový komunálny odpad Verejnoprospešné služby Liptovský Mikuláš.

Ďakujem všetkým, ktorí sa k triedeniu odpadov stavajú zodpovedne a povzbudzujem aj tých ľahostajnejších, aby sa pridali.

Verejné osvetlenie

Koncom februára dokončil Roman Straka z Dovalova výmenu 18-tich starých svietidiel verejného osvetlenia za nové LED svietidlá. Montáž a dodávka svietidiel stáli 1988 €. V obci máme osadených 48 LED svietidiel s celkovým príkonom 1,29 kWh a jeden reflektor s príkonom 0,09 kWh, osvetľujúci kostol. Z dôvodu zvýšenia ceny elektrickej energie (v roku 2022 zaplatila obec preddavky 4832 €, na rok 2023 je to 16820 €!) bola skrátená doba večerného osvetlenia obce o pol hodinu (do 22:30). Skrátením svietenia a výmenou 18-tich lúčok ušetríme za rok cca 370 €. Z dôvodu šetrenia bude vypnuté aj osvetlenie ihriska.

ný pozemok, na ktorom sa nachádza zachytaný prameň obecného vodovodu (pri sútoku potokov Malužianky a Bocianky). Katastrálny

Čas zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru

Aj v tomto roku sa na nás obracia Okresné riaditeľstvo HaZZ v Lipt. Mikuláši s výzvou rešpektovania zákona o ochrane pred požiarom, a to:

- nevypaľovať suché trávnaté porasty
- nezakladať oheň v prírode na miestach, kde sú horľavé látky a odkiaľ sa môže požiar rozšíriť
- na kladenie ohňa v prírode využívať len miesta na to určené - napr. ohniská, ktoré pri odchode vždy uhasť
- nefajčiť resp. obmedzte fajčenie v lese

Vypaľovanie suchých porastov je zakázané. V jarnom období sa výrazne zvyšuje riziko vzniku požiarov v prírodnom prostredí. Požiarovosť ovplyvňujú najmä požiare, ktoré vznikajú nezodpovednou ľudskou činnosťou. Ide najmä o vypaľovanie porastov, zakladanie ohňov v prírode, ale aj spaľovanie organického odpadu na hromadách.

Za nedodržanie týchto zákazov môže byť občanom uložené pokarhanie alebo pokuta až do výšky 331 €. V prípade, že požiar spôsobí veľkú škodu, hrozí občanom aj trestné stíhanie.

Chrániť lesy prislúcha nám všetkým, a preto sa správame v prírode zodpovedne a ohľaduplne.

Podakovanie.

Ďakujem Milanovi Pastuchovi a Dominikovi Petruľákovi za odhrňanie chodníkov, Radovi Petruľákovi za odvoz starej zastávky, Mirovi Trvalcovi za „zimný“ servis obecnej komunálnej techniky, Stanovi Kriššákovi za odvoz „kopy“ spred hasičskej zbrojnice a Martinovi Špankovi za inštaláciu prietokového ohrievača teplej vody na obecnom úrade.

Zo života klubu JDS

Klub JDS bilancoval svoju činnosť za r. 2022 na výročnej členskej schôdzi. Klub sa rozrástol o 2 členky, ktoré sme medzi sebou slávnostne privítali na výročnej členskej schôdzi.

Do r. 2023 sme vykročili s elánom, aby sme náš všedný život urobili krajším bez ohľadu na vek.

Jeseň – života – má veľa krás ...

A my ich môžeme v klube JDS spolu nájsť...

A tak nás ani chladné ráno neodradilo od výletu na Hrebienok. Tatry nás privítali blankytnomodrou oblohou, bez jediného mráčka a nám bolo hneď veselšie. Cestou na Rainerovu chatu sme intenzívne vnímali každý snežný lúč. Na Štrbskom plese sme si pochutnali na

dobrom obede. Zubačka nás odviezla na Štrbu a odtiaľ domov.

MDŽ sme oslávili na posedení pri čaji. Pozvánka bola pre všetky ženy, ale toto pozvanie nevyužili. Prečo? Svojou prítomnosťou nás potešil starosta obce a milo prekvapil koláčikom – červeným srdiečkom a semienkami kvietkov.

Ani chladné dni marcové, ani bláznivé dni apríla už nezastavia prichádzajúcu jar a my sa tešíme na krátke spoločné výlety do prírody.

Jar symbolizuje nový život – je veľkým týždňom pre kresťanov – sviatkom Veľkej noci so svojimi tradíciami.

Klub JDS Vám želá krásne, spokojné Veľkonočné sviatky.

Anna Gulašová
Predsedníčka JDS

OBEČNÁ KRONIKA

V archíve obecného úradu sa nachádza kronika, ktorá sa datuje od roku 1934. Ponúkame Vám doslovný prepis niektorých zaujímavých tém.

1. Okrasné stromky

Úryvok z obecnej kroniky Malužinej z roku 1934

Každá dobrá gazdina snaží sa urobiť vo svojej domácnosti príjemný útulok pre celú rodinu, aby sa jej členom rodiny všade dobre, ale doma najlepšie páčilo.

Tak i otcovia našej obce dostali na jar v roku 1934 tú spásanosnú myšlienku, že za obecné peniaze zakúpia ozdobné stromky a to: lipy, javory a iné druhy listnatých stromov a že vysadia ich popri ceste dolu dedinou, okolo kostola a na cmitiery. Kúpili ich 50 kusov po Kč

225. Stalo sa, že ich aj posadili a tešili sa z toho, že až jednúc zmohutnejú vo veľké stromy jak krásne bude pozreť sa na alej dolu dedinou, alebo jak príjemne padne keď budú môcť v nedeľu pred kostolom počkať a pohovoriť si v tóni, snád i prípadne ukryť sa pod ich korunou v páde nepriaznivého počasia. I na to pomýšľali, že ľahšie sa spí večný spánok pod tŕňou košatých stromov a preto venovali pár líp i na cmitier.

Jako ale i medzi ružami rastie trnie, tak i v našej obci našli sa ľudia, ktorí mali smysle pre krásu, hoci nie ihneď, ale len snád ich potomkom zaujali sa stromkov, ako kvetov za oblokami, nerobilo im to ťažkosť kmeň stromu narovnať, priviazať snád i vodou poliať, alebo aspoň svojou skúsenejšou radou deťom poradiť, ktoré s radosťou stromky opatrovaly.

Najhoršie je keď nás lieči taký ktorého nič nebolí a ani súcitu s nami nemá. Radosť bola, keď stromky pustily listy. Lenže ony boli záhubou celej rastlinky. Prišli totiž kravy a nielen

listy, ale aj vetvičky poobžieraly. Ťažko to padne, keď človek vidí takého človeka, že mu vôbec na celej veci málo záleží a keď ho snád napomenú, tak ešte na človeka sa osopí.

Nie len alej dolu dedinou, ale i útle lipky na cmitiery neostaly uvarované od koz, ktoré ich obžuvy. Spomenutia hodný je len jeden prípad, keď istý občan napomenul druhého, aby tie kozy vydúril, oboril sa na neho, že čo mu na tom záleží toľko, že koza mu kosti mŕtvých nevyhrabe; troška je to smutné svedectvo, keď nevieme majetok blížneho, alebo už i obecný uhájiť len vždy svoje.

Tak naše stromky toho roku boli na 80% zúbožené, ale ani pekné svetlo to nevrhá na tých cudzincov, čo tade prejdú iste že i oni vidia dobrú snahu a nevšímavosť, že sú ľudia, ktorí nemôžu to zniesť a prekonať, aby i oni spoločne prispeli k okrase celej obce.

Po prečítaní obsah sa schvaľuje na zasadnutí letopiseckej komisie v Malužinej dňa 26.11.1934.

Mnohí z vás si ešte pamätáte na lesnú železnicu, ktorá premávala Malužinskou dolinou. Na mieste niekdajšej železničnej stanice pri dome Mišurovcov „vyrástla“ malá pripomienka tohto historického unikátu. Je to jeden samostatný podvozok oplenvého vozňa (obr. č. 1), na ktorom sa zväžali dlhé kláty dreva. Na informačnej tabuli pripevnenej na oplatení si môžete pozrieť niekoľko dobových fotografií a prečítať zaujímavé informácie o celej Považskej lesnej železnici (PLŽ), ako bola nazvaná po vzniku Česko-Slovenska. O inštaláciu tohto historicko-technického diela sa zaslúžil Ing. arch. Martin Mišura. Mnohí ľudia cítia nostalgiu za „úzkokoľajkou“, ba mladšie generácie prejavujú záujem dozvedieť sa viac o jej fungovaní. Touto prezentáciou nám pán Martin Mišura umožnil pripomenúť si (ne)dávnu históriu Malužinskej odbočky PLŽ. Nám a našim deťom, za čo mu patrí vďaka.

Krátky rozhovor s Martinom Mišúrom

» Čo Vás viedlo k zhotoveniu tejto technickej pamiatky?

Považská lesná železnica bola technickým skvostom a fenoménom minulej doby. Myšlienka oživiť spomienku na túto dobu vo mne „driemala“ už veľmi dávno. Táto jedinečná technická pamiatka ma nesmierne fascinovala, a preto som sa rozhodol aspoň čiastočne ju pripomenúť našim obyvateľom ale i turistom obce Malužiná.

» Vaša inšpirácia je čisto technického rázu, alebo je spojená aj s osobným vzťahom k obci Malužiná?

Považská lesná železnica bolo výnimočné technické dielo, ktoré je potrebné si pripomínať a tým poznať históriu obce Malužiná, ku ktorej mám veľmi blízky vzťah, prežil som tu krásne detstvo, pochodil som po všetkých okolitých chotároch, mám tu veľa kamarátov, trávil som tu veľmi veľa času pri mojich starých rodičoch, ktorí sa po zrušení Malužinskej odbočky nasťahovali do objektu bývalej železničnej stanice (byť strážnika trate) a naša rodina bola od tohto momentu určitým spôsobom úzko spätá s históriou Malužinskej odbočky Považskej lesnej železnice.

» Kto Vás, okrem rodičov, v tejto snahe podporil? Kto Vám pomohol?

V snahe obnoviť fragment lesnej železnice v Malužinej ma v prvom rade podporovali moji rodičia. Nestačilo mať však iba ideu a podporu. Na zrealizovanie tejto myšlienky som potreboval to najdôležitejšie, zaobstaráť

Obr. č. 1 Oplenový vozň

si nejaký artefakt lesnej železnice. Voľba padla na jeden zo samostatných podvozkov oplenvého vozňa, ktorý sa mi podarilo zohnať v roku 2020 z Čiernohronskej lesnej železnice v Čiernom Balogu od pána riaditeľa Ing. Aleša Bíleka, pre ktorého som zabezpečoval určitú projektovú dokumentáciu týkajúcej sa ich lesnej železnice. Požiadal som ho, aby mi za moje služby poskytol jeden podvozok oplenvého vozňa. A tak sa aj stalo. Podvaly s koľajnicami som vtedy s mojím otcom previezol z Čierneho Balogu do Malužinej a o 2 roky nám pán riaditeľ doviezol jeden podvozok oplenvého vozňa, na ktorom bohužiaľ absentovala vrchná časť, takzvaný otočný oplenv. Tento sa mi podarilo zohnať zo skanzenu Pribylina, s čím mi pomohli Ing. Juraj Veselý, p. Marián Petráško, p. Jiří Příbyl zo Spoločnosti pri Považskej lesnej železnici, ktorí mi okrem oplenva poskytli aj informačné tabule a betónový kilometrovník. Oplenový vozň bol na koľajnici osadený pomocou bagra p. Stanislava Kriššáka st. a jeho syna Jakuba Kriššáka, nakoľko podvozok váži cca 1,65 tony a na jeho manipuláciu bol nutný mechanizačný prostriedok. Vozň som na mieste zreštauroval, opravené boli niektoré mechanické súčiastky a bol natreť novým vrchným náterom. Nedávno sa mi podarilo zaobstaráť ďalšie historické dopravné železničné značky, ktoré plánujem čoskoro osadiť vedľa oplenvého vozňa. Terajšie informačné tabule umiestnené na oplatení pozemku sú len dočasné, nakoľko chcem vyrobiť novú samostatnú informačnú tabuľu s nápisom „ZASTÁVKA PLŽ MALUŽINÁ“, ktorá kedysi stála pri bývalej čakárni lesnej železnice. Jej súčasťou budú potrebné informácie s dobovými fotografiami.

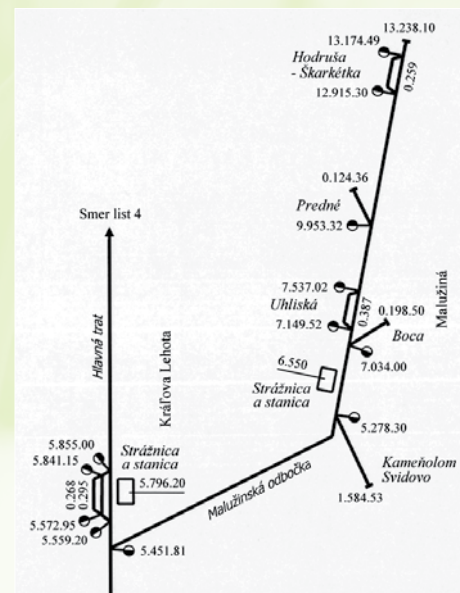
Touto cestou chcem využiť príležitosť, aby som sa poďakoval mojej rodine za pomoc, podporu a trpezlivosť, takisto všetkým ľuďom, ktorí mi v mojom úsilí pomáhali.

-s Martinom Mišúrom sa rozprávala
Anastázia Chytilová-

Vznik, prevádzka a koniec Malužinskej odbočky Považskej lesnej železnice.

Dolina Čierneho Váhu a Malužinská dolina patrili v prvom desaťročí 20. storočia medzi významných dodávateľov dreva, a to aj z dôvodu vhodných vodných tokov, po ktorých sa drevo zviazané do plti splavovalo. No v roku 1911 uhorské kráľovské ministerstvo pôdohospodárstva rozhodlo, že dopravu dreva treba zmodernizovať a zefektívniť, a preto v doline Čierneho Váhu postavili lesnú priemyselnú železnicu na parný pohon. Výstavba prvého úseku z L. Hrádku na Čierny Váh začala v 1914. Ďalšie úseky trate sa budovali postupne do roku 1932 aj s odbočkami pod Kráľovu hoľu a do úbočia Veľkého boku. Hlavná trať mala dĺžku 42 km.

Lesná železnica do Malužinskej doliny sa začala stavať v roku 1929 (obr. č. 2). Na tejto trati boli vybudované dve výhybne, jedna do kameňolomu vo Svidovskej doline, druhá pod Bandzekovskou, smerom na Boce, a ďalej pokračovala až pod Veľký bok do doliny

Obr. č. 2 Schéma PLŽ - Malužinská odbočka

Obr. č. 3 Drezina Tatra 15a cez železný most ponad Bocianku vchádza na nákladisko Uhliská, 1931

Hodruša. Pod sútokom potokov bol v roku 1930 postavený pred Uhliskami železný most (obr. č. 3). Trať z Královej Lehoty po horárň Škarkétka mala dĺžku 13,238 km.

V jeseni 1937 začali stavať v Malužinej v km 6.550 murovanú železničnú stanicu. Pre nepriaznivé počasie ju dokončili až na jar 1938. Stanica pozostávala z bytu pre strážnika (pochôdzkára) trate a drevenej prístavby čakárne pre cestujúcich (obr. č. 4). Strážnika Malužin-

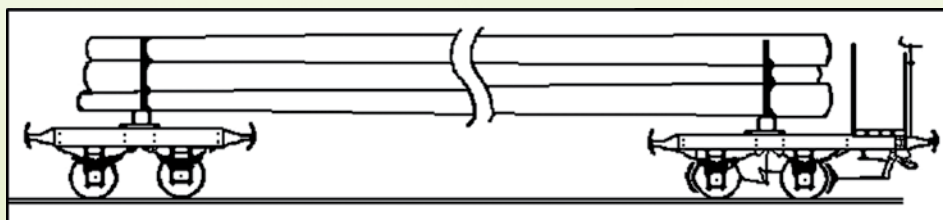

Obr. č. 4 Bývalá železničná stanica PLŽ-napravo strážnica, nľavo čakáreň

skej odbočky lesnej železnice v rokoch 1932 – 1941 robil niekdajší dozorca na stavbe nových úsekov trate Angello Collavini (na Malužinej sa oženil a požiadal o udelenie domovského práva), po ňom v rokoch 1941 – 1953 Ján Flosník z Malužinej a v rokoch 1953 – 1959 Július Neuwirth.

Železnica bola úzkokolejná s rozchodom 760 mm. Hnacími vozidlami boli parné a motorové (dieselové) rušne. Povolená rýchlosť 20 km/hod. Drevo sa zväžalo v celých dĺžkach na dvojsových oplenových vozňoch, metrovica na štvorsových plošinových vozňoch, kôra a piliny v zakrytých vozňoch.

Oplenové vozne sa používali na dopravu dlhých klátov dreva až 25 m (obr. č. 5). Každý vozeň sa skladá z dvoch samostatných podvozkov, ktoré spája odvážané drevo. Len jeden z podvozkov má ručnú brzdú ovládateľnú z plošiny brzdára. Rámy vozňov boli v začiatkoch spojené nitovaním, potom zvaraním. Dvojkoľia sú vedené v rozsochách a sú uložené v klzných alebo valivých ložiskách. Vypruženie vozňa je listovými pružinami. Na

Obr. č. 5 Oplenový vozeň

ráme podvozka je uložený otočný oplén, čo je vlastne masívny oceľový trám so sklopnými bočnými klanicami, ktoré sa v hornej časti spájajú reťazami. Reťaze na vozňoch sú dlhé 6,6 m a hrubé 10 mm.

Vo vlakovej súprave mohli byť oplenové vozne radené až za nákladnými, osobnými alebo plošinovými vozňami, pretože ich pár podvozkov bol medzi sebou spojený len cez kláty položené na úložnej ploche vybavenej ostrými kovovými hrotmi, ktoré zamedzovali posunu naložených klátov. Príslušné vozne boli radené vždy brzdami k sebe, aby mohol brzdár obsluhovať obidve brzdy.

Po dostavbe tratí dosiahla celková dĺžka Považskej lesnej železnice spolu s prípojnými traťami a odbočkami 104,139 km, spolu so staničnými a nákladkovými koľajami 107,139 km. Po Čiernohronskej železnici na Horehroní bola druhou najdlhšou lesnou železnicou na Slovensku.

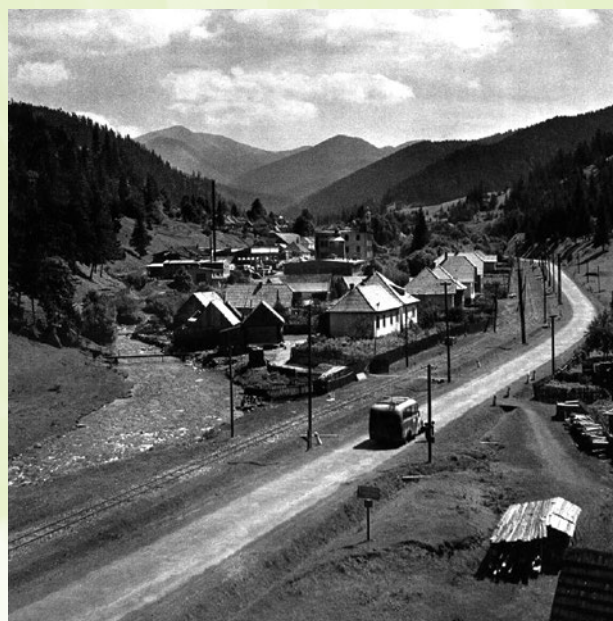
V roku 1959 bolo rozhodnuté o ukončení prevádzky lesnej železnice v Malužinskej doline (obr. č. 6). V roku 1965 bola na zostávajúcich tratiach PLŽ zrušená osobná doprava. Pre nerentabilitu a zvyšujúce sa náklady na prevádzku a údržbu trate bola 13.12.1972 zrušená celá PLŽ. Železničnú dopravu vystriedala modernejšia, automobilová doprava, aj keď jej priemerný ročný výkon v odvoze dosahoval 120 000 plnometrov dreva. Dá sa povedať, že dnes po lesnej železnici v našej doline neostalo ani stopy. Kovový železničný most pod Uhliskom, ktorý preklenoval potok Bocianka v km 7.0, vydržal najdlhšie a neskôr ho odviezli do šrotu okolo roku 1995. Lesná železnica v našej doline dobre slúžila 30 rokov.

Niektoré rušne a malý úsek železničnej trate sú sprevádzkované v skanzene v Pribyline, kde funguje pravidelná letná turistická prevádzka. Malé múzeum PLŽ otvorili aj na Čiernom Váhu v bývalej drevenej železničnej staničke.

Zdroj: Kniha Malužiná, František Bizub, 2010, Kniha Považská lesná železnica, František Bizub, 2012

Foto archív, Martin Mišura, 2022

-A.Ch-

Obr. č. 6 Trať lesnej železnice cez Malužiná, 1958

Viete v akom stave máte komín? Nehrozí vám vyhorenie sadzí v komíne?

Každá vykurovací sezóna je zaťažkávacou skúškou pre naše komíny. Úvod roka 2023 preveril rýchlosť konania DHZ a DHZO. Po niekoľkých rokoch mali hasiči výjazd práve v obci Malužiná. Bolo ohlásené podozrenie na horenie sadzí v komíne v jednom z bytov v bytovom dome Komerhof. Čo to vlastne znamená horenie sadzí? Nehorí samotný komín, ale lesklé sadze, ktoré sú usadené na vnútorných stranách komína. Za posledné roky najviac požiarov v domoch spôsobili horiace sadze. Čo robiť v tomto prípade? Laickú verejnosť by napadlo použiť vodu. To by bol však najhoršie zvolený spôsob hasenia požiaru sadzí, ktorý by napáchal veľké škody. Voda by sa vplyvom tepla v komíne náhla vyparila a zväčšila by svoj objem o viac ako 1000-krát. Toto by viedlo k výbušnému efektu a mohlo by dôjsť k vážnemu poškodeniu komína a okolitých objektov. V mnohých prípadoch ide len o podozrenie, prípadne horia sadze a k samotnému požiaru komína nemusí dôjsť, ak vhodne zareagujeme.

Ako teda postupovať správne pri podozrení na vyhorenie sadzí?

- V prvom rade ohlásime svoje podozrenie hasičom (112, 155).
- Je vhodné odstrániť z ohniska zdroj tepla, uzavrieť prívod vzduchu.
- Z najbližšieho okolia komínu odstrániť horľavé predmety.
- Čakať na dohorenie sadzí a ich priebežná kontrola.

V prípade podozrenia horenia sadzí v Malužinej bola použitá termokamera a kontroloval sa priebežne komín. K samotnému horeniu komína nedošlo možno aj práve rýchlym jednaním obyvateľov bytu, kedy v krátkom čase situáciu dostali pod kontrolu privolaní

hasiči, ktorí už vedeli ako v týchto prípadoch postupovať. Z pece vytiahli všetko žeravé a čakali na dohorenie sadzí, priebežne kontrolovali komín a okolité miesta, nakoľko niektoré boli zadymené.

Ako predísť vyhoreniu sadzí a dechtu v komíne?

Odpoveď je veľmi jednoduchá. Komín treba udržiavať čistý a voliť správny spôsob vykurovania. Svojpomocné čistenie nestačí! Najmenej 2x do roka je potrebné nechať komín skontrolovať a vyčistiť kominárskym majstrom. Pravidelné čistenie komína odstráni prípadné prekážky (hniezda, pavučiny, voľné murivo) vo vnútri komína, ktoré by zabráňovali prechodu spalín. Túto povinnosť nám ukladá aj vyhláška 401/2007 MVSR, podľa ktorej sa čistenie komína vykonáva vzhľadom na výkon pece v kW.

Veliteľ DHZ a DHZO Róbert Ozdinyi z vlastnej iniciatívy prišiel s návrhom Denníka čistenia a kontroly komínov, ktorý by bol k dispozícii každej domácnosti. V ňom by boli uvedené základné povinnosti, ktoré je potrebné splniť pri správnej údržbe komína a dodržanie správnych lehôt jeho čistenia. Jeho návrh bol predložený starostovi obce a aktuálne sa ešte o jeho definitívnej podobe nerozhodlo.

Komín je miesto, kde má oheň veľmi dobrú živnú pôdu a v priebehu niekoľkých minút dokáže zničiť celý rodinný dom. V konečnom dôsledku vyčistenie komína stojí 30 €, čo je v porovnaní s prípadnými škodami zanedbateľná suma.

Za uvedené informácie ďakujem veliteľovi DHZ a DHZO Róbertovi Ozdinyimu.

-kbatkova-

Foto súťaž

Za 1. štvrtrok (1.1. – 27.3.2023) sme vybrali 6 pekných a zaujímavých fotografií z Malužinej a jej okolia. Pozrite si 2 z nich.

Hlavnú výhru: poukážku na nákup vo fotolabe CEWE v hodnote 30€ budeme žrebovať na konci súťaže.

Tešíme sa na Vaše fotografie ☺.

VÝVOZ KO V OBCI MALUŽINÁ 2023

	plánovaný termín vývozu ZKO (110 a 1100 l)
	plánovaný termín vývozu plastov, VKM (1100 l)
	plánovaný termín vývozu papiera (1100 l)
	plánovaný termín vývozu skla - 1x mesačne
	plánovaný termín vývozu elektroodpadu a baterií
	plánovaný termín vývozu železného šrotu
	plánovaný termín vývozu textilu
	biologicky rozložiteľný kuchynský odpad - každú stredu
	štátne sviatky

	po	út	st	čt	pá	so	ne
január							1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31					
február			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28					
marec			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	31		
apríl						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
máj							
	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
jún	29	30	31				
				1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
júl	26	27	28	29	30		
						1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
august	24	25	26	27	28	29	30
	31						
		1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
september	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	31			
					1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
október	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	
							1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
november	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31					
			1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
december	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30			
					1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31

DOBRÉ RADY!

Zdravá bryndza

O bryndzi sa občas hovorí ako o bielom zlate a niekedy to pôsobí prehnane. Ako keby sme si až príliš chceli prechváliť tento špeciálny syr. Lenže slovenskí vedci robia už niekoľko rokov výskum bryndze a majú čoraz viac dát o tom, že má veľmi priaznivé účinky na črevný mikrobióm. Okrem toho, že chutí, je naozaj zdravá. Hlavne originálna ovčia bryndza, ktorá je v obchodoch k dispozícii od mája zhruba do septembra. Skúmali ju na ženách, na športovcoch v záťaži a výsledky dlhodobých výskumov potvrdili, že ak sa bryndza spracúva podľa pôvodných receptúr, premnožujú sa v pravej bryndzi „dobré mliečne baktérie“, pričom produkujú látky a kyseliny podobné antibiotikám. Tieto zabíjajú choroboplodné baktérie. Ovčie mlieko, z ktorého sa vyrába, je hustejšie a výživnejšie ako kravské, pričom obsahuje dvojnásobné množstvo bielkovín, tuku a vitamínov B-komplexu. Tiež obsahuje vitamí-

ny rozpustné v tuku (A, D, E, K) a minerálne živiny (vápnik, fosfor, horčík, železo, zinok, meď). Obsah vitamínu B3, Ca D je 5x väčší ako v kravskom mlieku. Podľa najnovších výskumov bryndzu môžu konzumovať aj ľudia, ktorým mlieko spôsobuje zdravotné ťažkosti, pretože ich črevo nedokáže stráviť mliečny cukor.

Ovčí tuk obsiahnutý v bryndzi nezvyšuje cholesterol v krvi. Bryndza je významný zdroj konjugovanej linolovej kyseliny (CLA), ktorá je cenná pre jej odtučňovacie, protirakovinové a protisklerotické účinky. V 100 g pravej 100 %-nej bryndze je toľko CLA, ako v jednej tablete vyrábanej farmaceutickou firmou. Tradičná bryndza sa vyrába z nepasterizovaného mlieka bez tepelného spracovania, aby si bioaktívne látky zachovali pôvodnú aktivitu, nakoľko pasterizácia negatívne ovplyvní vstrebávanie niektorých minerálov vrátane vápnika, železa a zinku. Preto sa doporučuje konzumovať bryndzu z nepasterizovaného mlieka.

-MaŠpanková-

Dvaja pacienti, dve rôzne ordinácie.

Dvaja pacienti odkrivkajú súčasne na dve lekárske kliniky s rovnakým zdravotným problémom. Obidvaja majú ťažkú poruchu chôdze a zdá sa, že potrebujú náhradu bedrového kĺbu.

Prvý pacient je vyšetrený behom hodiny. V tento deň je zroentgenovaný a objednaný k nástupu na operáciu nasledujúci deň.

Druhý pacient navštívi odborného lekára. Ten ho pošle k špecialistovi, kde ho

objednajú na vyšetrenie za desať týždňov. Potom ho zroentgenujú a jeho snímok je preskúmaný až nasledujúci týždeň. Konečne je naplánovaná operácia, na ktorú má nastúpiť za ďalších 10 až dvanásť mesiacov.

Prečo sú takéto rozdiely v zaobchádzaní s dvoma pacientami?

PRVÝ z nich je retriever.

DRUHÝ je dôchodca.

-MaŠpanková-

Oznamy:

Zbierka textilu. Do piatka 26.05.2023 bude v našej obci prebiehať zbierka textilu. Zabalené veci môžete v úradných hodinách nosiť na obecný úrad. Zoznam vecí, ktoré môžete do zbierky textilu odovzdať:

- všetko letné a zimné oblečenie (dámske, pánske, detské)
- posteľné obliečky, plachty, uteráky, utierky, záclony
- látky (minimálne 1 m², prosíme, nedávajte odrezky a zvyšky látok)
- páperové paplóny, vankúše, deky, perie
- obuv – nepoškodená v pároch (zviazaná špagátom)
- kabelky, batohy, drobné predmety z domácnosti
- hračky – nepoškodené a kompletne, aj plyšové

Do zbierky nepatria staré plesnivé textilie, poškodené a zašpinené odevy ani stará poškodená obuv, koberce a matrace, obyčajné paplóny (páperové môžu byť).

Zber elektroodpadu. V stredu 19. apríla 2023 bude z našej obce vyvezený elektroodpad. Do uvedeného dátumu môžete elektroodpad zhromažďovať pri vstupe do Haláša. Chladničky, elektrické pece, práčky, mikrovlnné rúry, vysávače, žehličky, mlynčeky, fritézy, počítače, monitory, tlačiarne, telefónne prístroje, mobilné telefóny, rádiá, televízory, DVD, všetky druhy batérií, žiarovky a žiarivky.

Spotrebiče a elektrické zariadenia musia byť kompletne! Ďakujeme, že triedite odpady!

Zber železného šrotu. V piatok 28. apríla 2023 bude z našej obce vyvezený železný šrot (aj iné kovy). Do uvedeného dátumu môžete železo zhromažďovať pri hornom vstupe do Haláša. V prípade, že železný odpad nemôžete priniesť, zavolajte na obecný úrad, ktorý odvoz zabezpečí.

Jarné orezávanie stromov.

Kto by mal v úmysle orezávať väčšie množstvo stromov a kríkov v záhrade, môže sa nahlásiť na obecnú úradu do 24. 4. 2023. Zabezpečíme odvoz.

Viete, že...

► dňa 05.11.2022 sa DHZO zúčastnil okrskového cvičenia na Brtkovici. Cieľom cvičenia bolo uhasiť lesný požiar. V nedostupných lesných terénoch veľakrát nie je možné použiť ťažkú techniku. Vtedy na rad prichádza jazierkový systém, ktorý pozostáva z malého čerpadla, savičky, 1000 l vaku a hadíc. Ide teda o zásah bez hasičského auta. DHZO vlastní jazierkový systém, ktorý bol zakúpený z dotácií MVSR.

► hasičské auto Iveco daily prejde do majetku obce? Z tohto dôvodu má aktuálne povolené len výjazdy v rámci obce, nakoľko nemá ŠPZ, ktoré mu boli odobrať a čaká sa na priradenie nových.

► DHZO hľadá nových členov? Ak máte záujem byť súčasťou tímu DHZO obráťte sa na veliteľa DHZ a DHZO Róberta Ozdinyho.

BLAHOŽELÁME JUBILANTOM

Okrúhle životné jubileum oslávili:
v januári – Magda Korenková – 75 rokov
vo februári – Pavel Pecko – 65 rokov

*Dobré zdravie,
k tomu úsmev každý deň,
radosť a šťastie,
nech s Tebou žijú ako tieň...*

Všetkým oslávencom prajeme veľa zdravia, šťastia a spokojnosti v kruhu rodiny.

NARODILI SA

ňa 24. 12. 2022 sa narodila Júlia Priadková rodičom Veronike a Tomášovi Priadkovcom. Julka vážila 3580 g a merala 49 cm.

Dňa 27. 12. 2022 sa narodila Adela Kriššáková rodičom Veronike a Jakubovi Kriššákovi, vážila 3450 g a merala 50cm.

*Do vášho života prišlo
to najväčšie šťastiečko,
tak prajeme mu to najlepšie
a hlavne zdraviečko!*

Malužinské Novinky - noviny obce Malužiná,
vydáva Obecný úrad Malužiná,
tel. č. 044/5292 221,
email: obecmaluzna@stonline.sk
redaktori: Kristína Bartková, Marta Španková
grafika: jennym, s.r.o.

Vtip na záver:

Keď muž povie, že niečo urobí, tak to urobí. Netreba mu to pripomínať každého pol roka.